

U PUNTÍKATÉ ZEBRY

*Spojte určité lidi
dohromady,
a nic se nestane.
Spojte jiné, a je
z toho parádní
ohňostroj...*

**RAPHAËLLE
GIORDANOVÁ**

Geniální vynálezce Basil Vega se vrací do rodného města a otevře si tu netypický obchod, kde nabízí vtipné mechanické hračky a chytré hry pro každého bez rozdílu věku. Výtvoři plné humoru a poezie, skutečné spouštěče emocí, pocitů a úvah. Jeho krámek je místem pro život a snění. To všechno je dost na to, aby rozvířil vody maloměsta. Rozhodně tím šlápně na konzervativní kuří oko šéfredaktorce místních novin Louise a ta vyrazí proti Bazaru u puntíkaté zebry do boje.

Jedním z prvních zákazníků Bazaru je Arthur – frustrovaný patnáctiletý výrostek, který nachází své tvůrčí vyjádření ve sprejství. Basil se s Arthurem a později i s jeho matkou Giulii zcela nepravděpodobně spřátelí. Jejich vztah se utuží, poté co Louisa chytne jednou navečer Arthura při činu – se šablonou a sprejem v ruce – a poštvě na něj policii. Basil Arthurovi pomůže problém s policií (a soudem) vyřešit a nabídne mu u sebe v obchodě brigádu. V reakci na to Louisa rozpoutá na Basila a jeho obchod hon. Nyní je na Basilovi a jeho přátelích, aby Bazar a tím i svobodu být jiný uhájili.

„Jednoduchý příběh, který se snadno čte, dokáže příjemně pobavit a naplnit optimismem. Je to knížka překračující hranice románu pomocí slov vypůjčených z žánru osobního rozvoje. Podporuje odvahu a originalitu...“

– Babelio

RAPHAËLLE GIORDANOVÁ

Bazar u puntíkaté zebry

RAPHAËLLE GIORDANOVÁ

BAZAR
U PUNTÍKATÉ
ZEBRY

Přeložila Petra Bernatová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication F. X. Šalda, a bénéficié de la collaboration de l'Institut français de Prague.

Tato kniha vychází za pomoci programu na podporu publikační činnosti F. X. Šalda Francouzského institutu v Praze.

Le Bazar du zèbre à pois © Plon, 2021

Published by Éditions Plon, un département
de Place des Éditeurs, France

Translation © Petra Bernatová, 2022

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-652-1 (ePub)

ISBN 978-80-7625-651-4 (pdf)

ISBN 978-80-7625-219-6 (print)

*Nemějte skromné ambice:
jsou stejně obtížně dosažitelné jako ty velké.*

*„Nevěděli, že je to nemožné,
a tak to udělali.“*

MARK TWAIN

*„Básník tvoří abstrakci z reality,
a když ten snílek počítá hvězdy na nebi,
v rámci své představivosti si je vymýšlí.“*

GIACOMO BARDI

*„Nebojíme se splnit si sen kvůli tomu,
co jsme, ale kvůli tomu,
co si myslíme, že nejsme.“*

PAUL-ÉMILE VICTOR

Úvodní scéna

Narození je jako zvednutí opony před prvním aktem. Kdo ví, jestli tento okamžik nevtiskne nesmazatelné znamení celému zbytku života?

*„Celý svět je jeviště a všichni lidé na něm jenom herci.“
(Shakespeare)*

Proto je způsob, jakým vstupujeme na tento svět, tak důležitý.

Muž. Žena. Společně čekají v přítmí ordinace, milosrdně zahalující jejich rozpaky. Těhotenství je závazek. Bok po boku na sebe občas kradmo pohlédnou a vymění si úsměv, který má zakrýt jejich nejistotu. Vejde lékař v bílém plášti a vyzve svou mladou pacientku, aby si udělala pohodlí na vyšetřovacím lehátku. Ta se souká nahoru a tiše přitom polyká potřebu empatie, která je přímo úměrná potřebě útěchy. Ulehne na bílý papír, který se nevyhnutelně roztrhne. Vzteká se nad tímto

nesmyslným kusem papíru, který má za úkol chránit vyšetřovací lůžko, ale nikdy nedrží na svém místě.

Doktor ji požádá, aby si vyhrnula tričko až po prsa. Bez mrknutí oka pozoruje tu obrovskou odhalenou bouli. Nebo spíš meloun.

Medicinbal. Horkovzdušný balon. Exoplanetu. Pořád si na to nemůže zvyknout. Valí oči na tu věc, co kdysi bývala jejím břichem. Nyní jí připadá, jak kdyby vůbec nepatřila k jejímu tělu. Vypadá jako jeden z podivných předmětů, který bychom mohli nalézt v kabinetu kuriozit.

Očima sleduje tmavou linku spojující její pupek se stydkou kostí. První obrázek od jejího dítěte. Byla by raději, kdyby si pro tento projev lásky vybralo jiné plátno.

Nic mu nevyčítá, jen se jí vrací ten starý známý strach. Bude zase někdy mít svoje hezké ploché břicho, za kterým se otáčeli muži? Ještě nechce patřit do té druhé kategorie: znamená to snad, že od nynějška bude především matkou, a ne ženou? Zavírá před přívalem otázek oči. Teď ne. Ještě ne.

Všechno v pořádku? má starost její muž. *Ano, všechno v pořádku.* Lékař se dál drží své role. Naklání se nad ni a na břicho jí nanáší vodivý gel. Mrazení. Každý majitel stetoskopu by mluvil o iritaci nebo o pilomotorovém reflexu. Ale ostatní – já i vy – tomu říkáme „husina“.

Sonda se vydá na svou průzkumnou výpravu. V místnosti panuje naprosté ticho. Jsou okamžiky, kdy jsou slova zbytečná. Žena se upřeně dívá do porodnickovy tváře a snaží se z jeho soustředěného obličeje vydolovat jakoukoli informaci. Náhle se lékařova tvář zachmuří.

Mezi obočím se objeví rýhy. Žena zatají dech a zaryje nehty do manželovy dlaně. Její strach mu v ruce zanechá čtyři malé krvavé stopy. Muž se ani nepohne, pohled má přikovaný k obrazovce se surrealistickým obrázkem malé bytosti.

Vteřiny se zdají být nekonečné. Pak padne verdikt. Po několika měsících konečně úleva. *Všechno v pořádku.* Tři nenucená slůvka provází lehký úsměv spokojeného lékaře. Srdce rodičů štěstím explodují. Samozřejmě velmi potichu, aby přílišný hluk nenarušil atmosféru úcty k bílému plášti.

Chcete znát pohlaví? Ano. Chtějí. Je to lepší během příprav na příchod dítěte. Barva tapety, výběr oblečení...

Sonda znovu krouží po břiše. Doktor pozorně sleduje obraz. Nový pokus. *Promiňte, není nic vidět, dnes vám s jistotou nemohu nic říct.*

Matka s očima zvlhlýma zklamáním ještě naposledy pohlédne na obrazovku, odkud se na ni ironicky usmívá její dítě.

Obraz 1

Jmenuji se Basil. Narodil jsem se s obličejem jako měsíček.

Možná proto mám neustále pocit, že pocházím z jiné planety.

Po dvaadvaceti letech své existence už mám vcelku jasno, z jakého dřeva mě vysoustružili: rozhodně spíš z polínka mistra Geppetta než z překližky IKEA.

V pěti letech jsem se sám naučil číst.

Jako šestiletý jsem se při jedné zběsilé honičce s kamarády na hřišti zastavil, přiložil jsem si dva prsty na krk, abych si změřil pulz, a vykřikl jsem: „Ach! Srdce mi bije příliš rychle!“

Dívka, do které jsem byl zamilovaný – byl jsem rovněž předčasně citově vyspělý –, se ke mně obrátila a ušklíbla se: „Ale kdepak, blbečku! Tam není srdce, tady je!“ a pestičkou se bouchla do hrudi na správném místě.

Smích spolužáků se do mě zabodl jako dýka a do konce školního roku mi tato příhoda vynesla pověst úplného blázna.

Byl jsem jedním z těch podivných dětí, které u svého okolí nevzbuzují pocit něhy. Byl jsem sice chytrý,

ale hrozně nešikovný. Neschopný se bavit s ostatními dětmi. Nikdy jsem nevěděl, co jim mám říkat, jak je donutit, aby mě přijaly.

Rodiče mě – ve snaze povzbudit můj společenský život – nutili rozesílat co nejvíc pozvánek na narozeninové i jiné oslavy, abych měl příležitost trávit čas s těmi, kterým dospělí říkali „mí vrstevníci“.

Zkuste si na okamžik představit, že pro mě nemohla být odlišnější vrstva než mí vrstevníci. Že jsem se mezi těmi dětmi necítil dobře a že jsem se neúčastnil žádné z jejich her ani jsem nerozuměl jejich starostem.

Občas jsem se přinutil ke hře s mečem s bandou kamarádů. Jednou mě při tom málem oslepili, ostatní se tomu chechtali, a já neměl ponětí proč. Držel jsem si jednou rukou zraněné oko a šklebil se, jako že se dobře bavím. Jako řecká maska: jedna strana pláče, druhá se směje. Někdy jsem se vloudil do kuchyně a zkoušel si povídat s rodiči. Vychutnával jsem si okamžiky, kdy jsem s nimi byl na stejné úrovni. Zvědavě a udiveně mě pozorovali. Na chvíli se mnou hráli hru na diskusi, kterou ukončili větou: „Nechceš si jít hrát, velký hochu?“ Bože, jak mě ta věta vždycky rozčílila! Oslovení „velký hochu“ dítěti jen připomene, jak je malé.

Noční můra.

Pod tíhou okolností jsem se naučil přizpůsobovat svoje reakce, aby byly společensky přijatelné. Slova na objednávku. Abych lépe porozuměl humoru svých druhů a dokázal předvídat rizika spojená s pobytem v této nebezpečné a kruté věkové kategorii, musel jsem své přecitlivělé senzory udržovat ve stavu neustálé pohotovosti. Vyčerpávající.

Dělal jsem všechno možné pro to, abych co nejrychleji vyrostl. Myslím, že jsem byl dítě, které zkonsumovalo nejvíc polévky na světě. Které vždycky sedělo na židli s rovnými zády. A zatímco se moji sourozenci kočkovali, já seděl v koutě, hltal slovníky a učil se jazyku dospělých.

Vedle těchto mých pokusů urychlit svůj růst jsem se také pokoušel uspokojit svou nezměrnou zvědavost ohledně všeho, co se týkalo elektroniky a mechaniky.

Vyřázel jsem na výpravu na nedalekou skládku, odkud jsem tahal různá zařízení, která jsem doma rozebíral a pak zkoumal, jak fungují a jak byla sestrojena. V očích svých sourozenců jsem četl jen zděšení. Matka lamentovala: *Copak chceš dostat tetanus? Už tam nesmíš chodit! Co když se pořežeš? Co když spadneš? Co když tě pokouše krysa? A co když tě slisují jako karosérii?*

Představivost matek zjevně nemá hranice. Navzdory těmto jejím superochranářským záchvatům jsem ji nade všechno miloval. Jedině ona viděla v mých očích snílka něco velkého. Velmi brzy jsem na svoje školní sešity začal vrstvit skici nepravděpodobných vynálezů, metafyzické úvahy, básně...

Na hřišti jsem četl romány vel mistrů sci-fi, jako jsou *Roboti* od Isaaka Asimova nebo *Duna* od Franka Herberta, a kolem uší mi létaly bolestivé posměšné poznámky, zlomyslně pronášené co nejhlasilěji, aby je oběť opravdu nepřeslechla. *Nechte ho, je to bizár!*

Cítil jsem jejich hluboké pohrdání. Ale kromě toho jsem z nich také cítil strach, který mě udivoval. Jak

bych mohl já, který by ani mouše neublížil, kohokoli vyděsit?

Ve slovníku jsem si našel definici slova „bizarní“ ve významu divný člověk: *těžko pochopitelná, výstřední postava*. Ostatním jsem nepřipadal normální a to mě rozčilovalo: Co to sakra má být – „normální“? Jistě něco uklidňujícího. Kéž bych aspoň chápal, co to znamená.

V posledním roce základní školy jsem se rozhodl provést výzkum normálnosti a bral jsem to velmi vážně. Odporované poznatky jsem si zapisoval do sešitu: Podělit se s ostatními o nějakou dobrotu po vyučování. Míň se hlásit a při vyvolání během hodin neodpovídat převážně správně. Občas se odvážit drobné drzosti vůči učitelce. Adorovat fotbal a děravé džíny. Mít holku (slovo *mít* je přeškrtnuté a nahrazené slovem *vymyslet si*). Ve školní jídelně s výrazem zhnusení hlasitě vyplivovat špenát. Na Halloween si koupit falešnou krev. Vyryt nůžkami své iniciály do školní lavice a nenechat se při tom chytit...

I přesto jsem nikdy nebyl pro ostatní dostatečně *cool* na to, aby se se mnou bavili.

Vstupem na střední školu se věci příliš nezměnily. Z objektu zvědavosti jsem se rychle stal obětí beránkem. Došlo mi, že musím nějak reagovat. Že musím najít způsob, jak se začlenit a jak ukončit neustávající drobné útoky, které byly stále víc bolestivé a které mi zanechávaly na těle modřiny a na duši šrámy. Sebeúčta se hojil mnohem pomaleji než tělo.

Měl jsem štěstí, že můj otec byl kutil s vášní pro staré motorky. Kupoval je, kompletně je pokaždé předělal a pak prodal. Jeho dílna plná všemožného náradí mě

naprosto fascinovala. Trávil jsem na tomto klidném a inspirativním místě spoustu času. Sám se svými sny ve vlastním vesmíru. Konečně jsem byl doma. Zde jsem vyrobil svoje první výtvary s kloubovými spoji. Mechanické pavouky – měli zabudovaný akcelerátor s detektorem pohybu: když jste k nim přiblížili ruku, utekli. A nejlepší na nich byla červená dioda, která se vždy při pohybu rozsvítila.

Nazval jsem je SpiderTrick a na školním dvoře slavili velký úspěch. Pověst o mých hračkách se rychle roznesla po okolních středních školách a kluci si je ode mě kupovali, aby je pak prodávali dál za trojnásobek ceny. Stal jsem se součástí trhu. Ředitele nakonec teenager-ský černý trh vyděsil a byla z toho aféra. Shromáždění studentů. Rodiče pozvaní do ředitelny. Důtka a dočasné vyloučení.

Vyvinul jsem obrovské úsilí, abych neskákal radostí nad zprávou o trestu, který odzvonil mé neoblíbenosti. Po čtrnácti dnech jsem se vracel do školy v oparu slávy jako uznávaný „rebel“.

A nutno dodat, že tato příhoda mě v necelých dvanácti letech definitivně nasměřovala na dráhu vynálezce.

Arthur, vkleče a zcela ponořený do práce, takřka nevnímá hlas svého kamaráda.

„Dělej, zdrháme,“ naléhá přítel.

„Klid, kámo. Hlídej, už to skoro mám...“

Medina nervózně přešlapuje z nohy na nohu. Arthurovi je jasné, že ho v duchu proklíná. Možná je nervózní právem. Jestli je chytnou, je po nich. Seznam jejich hříchů je až příliš dlouhý, nemůžou si dovolit další průšvih. Arthur jako obvykle zachovává klid a chladnou hlavu – tím je proslulý.

„Hni sebou,“ Medina je čím dál nervóznější a začíná být fakt naštvaný.

Arthur klečí a mává sprejem, aby mohl dokončit svůj tag. Na tomhle dělá už dva týdny. Nejdřív si našel tu správnou výpusť kanálu s mřížkou. Přípravou šablony strávil řadu času. Zavřený ve svém pokoji, zatímco jeho matka věřila, že tvrdě spí, pečlivě pracoval na náčrtu, který později vyřízl z polypropylenové desky velmi tenkým modelářským nožem ostrým tak, že mu umožnil vytvarovat i ty nejmenší detaily.

„Vydrž! Už jenom poslední úpravy.“

Arthur vidí, že je jeho kamarád s nervy v koncích, že doopravdy zuří.

Přesto se ještě nemá k odchodu, musí své dílo dokončit. Škoda že to jeho parták nechápe. Arthur mění matně černý sprej za modrý. Sundal silný nástavec, který dělá příliš širokou stopu, a nasazuje tenčí, vhodnější pro vykreslení detailů. Vzrušený štěstím stínuje svůj graffiti výtvar. Přichází okamžik odhalení. Rychlým gestem strhne šablonu.

„Tak!“ hrdě ukazuje své dílo.

Medina ohromeně zírá. Před jeho očima se mřížka mění v hrudník kostry se sdělením, na které je Arthur obzvlášť pyšný: *Kanál a barvy*. Je spokojený, že takhle vyjádřil svou vzpouru proti systému, který ho dusí, snaží se ho nacpat do příliš těsné formy. Orazítkovaný hlupák s cejchem školních průšvihů, který se hodí akorát tak do... kanálu. Kdyby tak našel, kam patří!

Ještě nezaschlá barva se mu při sklizení vybavení obtiskne na kabát.

„Do pr..., barví to!“ nadává Arthur.

Medina ho za rukáv vleče pryč, teď už opravdu vyděšený. Objeví se dospělý. Hůř – policajt. Arthur v běhu popadne batoh s barvami a oba přátelé se rozběhnou. Za zády slyší křik pronásledovatele. Arthur v běhu mrkne na svého kamaráda, který jen stěží udržuje tempo, a v duchu zanařádává na jeho pár kil navíc, co ho teď brzdí.

„Poběž za mnou, vím, kam jít!“

Jestli nepohnou, chytí je! Doběhnou před hotel.

Arthur vtáhne Medinu do zadního traktu pro dodavatele. Jsou tu vozíky plné špinavého ložního prádla če-

kající na odvoz do prádelny. Do jednoho z nich skočí, Medina za ním a oba zmizí v hromadě prostěradel.

Udýchaný strážník dobíhá vzápětí.

„Nezahlédla jste tu proběhnout dva pubertáky?“

Pokojská pokrčí rameny. Strážník si povzdechne a odchází.

Tomu se říká dostat se do bordelu, směje se v duchu Arthur, spokojený se svým dnešním výkonem. Náhle ucítí, že se vozík dal do pohybu.

„Nazdárek!“

Pokojská zařve, když spatří dvě rozježené postavy soukající se z vozíku. Nevybírávě je žene pryč. Ti dva se rozchechtají, sotva zahnou za roh.

Zajdou do pekařství. Popadl je z toho všeho hlad. Vycházejí každý s čokoládovou rolkou a kolou v rukách. Bezcílně se vlečou a vychutnávají si pocukrovaný závěr zdařilé akce.

Arthurovi zazvoní telefon.

„Počkej, to je matka.“ (Změní tón hlasu.) „Ano, mami? Buď v klidu, už jdu. Ne, nezdržím se, zrovna si s Medinou dáváme něco k jídlu. Jasně, udělám si úkoly. Jasně, stíhám, vždyť to říkám. Hele, musím končit, jsem na ulici. Už jdu...“

Zavěsí, tváří se neproniknutelně. Medina se chechtá, Arthur ho vraždí pohledem. Jako obvykle si na přechodu plácnou a rozejdou se.

Arthur si nacpe ruce do kapes, přes hlavu si narazí kapuci mikiny a vyrazí po obchodní třídě domů. Nechce matku rozčítit ještě víc, než už je. Poslední dobou je doma dost napjatá atmosféra.

Všimne si nového obchodu na rohu, který byl dosud zakrytý stavebními plachtami. Zajímalo by ho, kdo si tu asi tak mohl otevřít obchod. Optika? Prodejce telefonů? Kadeřník? přemítá otráveně. Nic takového. Nejdřív ho zaujme výkladní skříň, pak kaligraficky vyvedený nápis, bílá písmena na černém pozadí:

Bazar u puntíkaté zebry.

Obraz 3

Basile, tvému představení k dokonalosti ještě něco schází... říkám si pod vlivem svého obvyklého perfekcionismu. Posledními úpravami v obchodě jsem strávil několik hodin. Dávám si načas. Hned první den je těžké přilákat zákazníky, to je normální. Zatím si lidé jen všímají. Jdou kolem, na pár vteřin se zastaví a diví se.

Návrat do Mont-Venus před šesti měsíci byl opravdovým návratem domů. To jméno mi dodnes vyvolává úsměv na tváři. Vzpomínám, jak matka s odzbrojující vážností naléhala, když diktovala naši adresu: „Venus, bez přízvuku, je to od slovesa *venir* jako *přijet zpátky*.“ Ano, návrat ztraceného syna. Jednosměrná jízdenka. Vracím se bez břemene minulosti, jako mrtvý muž, který stále stojí vzpřímeně. Muž, který měl všechno ve svých rukou a který přišel na způsob, jak o to přijít. A o to mi teď přesně jde. Začínám od nuly a od základu budu projekt, který má smysl. Vstávám z popela. Je konec nesmyslné štvanici za majetkem a postavením. Jediné, co mě zajímá, je klid, mír a drobné radosti. Neotvírám obchod. Nabízím nové umění – umění žít. Rafinovanější. Autentičtější. Mnou zkonstruované

objekty podněcují představivost a otevírají mysl ke kreativnějšímu způsobu uvažování. Nemají praktické využití... To mě baví. Na dveřích mám kurzívou vyvedená slova: *Obchod s provokativními předměty*.

Je mi jasné, že takový typ podnikání je pro Mont-Venus velké sousto. Bůh ví, jak moc miluji tohle hezké padesátitisícové francouzské městečko, které si zakládá na svých historických zvycích. Je nutné přijmout fakt, že tohle místo není zrovna platformou avantgardy. A na hlavní obchodní třídě, kde jsou soustředěny všechny tradiční obchody, může být některým lidem můj podnik trnem v oku.

Můj obchodní záměr zcela jistě odstartuje nepochopením. Ale věřím si. A líbí se mi představa, že tím přispívám k důkazu, že novátorství a vynalézavost nepřísluší pouze velkoměštům.

Je mi jedno, jestli budou místní zprvu vyvedeni z míry. Cílem je překvapit je a přimět, aby podlehli své zvědavosti, která je donutí překročit práh a vstoupit do mého světa. Venku jsem opravil starou kovovou vývěsní tabuli, na kterou jsem připevnil zdálky viditelné logo stylizované zebry s puntíky místo pruhů. Hledal jsem něco, co by graficky vyjádřilo atypičnost mého záměru a puntíkatá zebra mi připadala jako nejvhodnější. U zebry totiž předpokládáme pruhy. Ovšem zebra s puntíky je jako dvouhlavé tele – je jedinečná. Stejně byl navržený celý vzhled obchodu: v moderním duchu, který vnímám jako směs všech možných stylů. Zvenku současný design, uvnitř neočekávaný vintage styl jako v nějakém uměleckém loftu. Odvážný kontrast jsem považoval za zcela

zásadní. V první řadě černá dřevěná fasáda, moderní a střízlivá elegance, kterou mám rád: čisté linie, nápis vyvedený malými bílými písmeny s nadčasovými patkami: font Elzévir znamená v typografii totéž co malé černé v módě. Výkladní skříň ukazuje kolemjdoucím nejlepší výtvary a zároveň umožňuje nahlédnout dovnitř. V každé vitríně uvnitř je omezená série mých výrobků s jednotícím tématem – poetika, tajemství, provokace. Kus stěn je z cihel, část je černá nebo bílá, v mezizpatře je moje dílna a kancelář, do níž stoupá kovové točité schodiště. Díky skleněným průhledům ve střeše a vysokému stropu se celá přední část topí v záplavě světla.

Mezi vitrínami návštěvníci procházejí jako na výstavě, zastavují se tam, kde je něco zaujme. Ale tady podobnost s uměleckou galerií končí: Bazar u puntíkaté zebry je živoucí obchod. Lidé přicházejí, nechají se překvapit, povídají si a diskutují, svačí, popíjejí, posedávají a klábosí.

Svatyně zvědavosti, kde nemusíte tlumit hlas.

Dokonce jsem zde zařídil mini čajovnu s retro nábytkem, útulnou a přívětivou, kde plechová cedule neoznamuje „Home sweet home“, ale „Shop sweet shop“.

Přichází podzimní večer, padá soumrak a uvnitř obchodu přemýšlím o svém logu zebry, které se pohybuje ve větru. Cítím hrdost.

Náhle cinkne zvonek nade dveřmi. Vchází velký chlapec. Kolik mu může být? Patnáct šestnáct?

„Dobrý večer! Vítejte!“

Jeho chladný pohled utne mou srdečnost v zárodku. Dělán krok vzad, abych mu poskytl dostatek prostoru

a spoustu času k prohlídce. Ustupuji, zdánlivě mu nevěnuji pozornost, ale po očku si ho prohlížím.

Kabát s černým flekem. Stejně skvrny na prstech. Červená kapuce stažená do čela vyjadřuje rebelii více předstíranou než skutečnou. Nos trochu nakřivo, ale rysy v kulaté tváři jsou souměrné, černé živé oči se zvláště vyhýbavým výrazem. Perfektní tmavý účes kontrastuje s jeho zanedbaným oblečením. Módní střih, který je povinný pro všechny chlapce této generace: po stranách vystříhaný, nahoře delší, s jasným předělem a viditelnou prací se strojkem.

Tahle úsměvná účesová konformita mi připomíná můj vlastní paradox: jak patřit do stáda, a zůstat jedinečný?

Výrostek se zastaví před regálem, v němž trůní nestvůrky z mého dětství. SpiderTricky nové generace. Nemá ponětí, jak fungují, a rozčiluje ho to. Nechám ho. Kdybych mu to předvedl, jeho radost z objevování by vzala za své. Soustředěně pročítá popis mechanické hračky na přiložené kartičce a pochopí princip: detektor pohybu a akcelerátor. Přiblíží k pavoukovi ruku a ten se dá do pohybu. To vyvolá na zachmuřené tváři nenápadný úsměv. Opakuje hru dvakrát, třikrát.

A já mám pocit, že jsem obstál ve zkoušce před nejnáročnější komisí.

Znovu se s podezíravým výrazem vydá podél vitrín a pokračuje ve zkoumání vystavených předmětů. Zastaví se před „konzervami k otevření myslí“.

První hlásá: „Sny nenacpeš do krabičky od sardinek.“

Uvnitř jsou čtyři rybičky z lakovaného dřeva, každá nese dvě protikladná slova reflektující pojetí života:

„Velkorysý, nebo stísněný? Konstruktivní, nebo kritický? Odvážný, nebo opatrný? Aktivní, nebo pasivní?“

Teenager se poškrábe na hlavě. Přisahal bych, že usilovně přemýšlí.

Mám radost. Sáhne po další krabičce a vidím, jak se jeho rty pohybují, když čte: „Politická konzerva.“ Otevře ji a nadskočí, když zevnitř jako čertík vyskočí nápis: „Ne konzervativnímu myšlení!“

Otočí se ke mně s úšklebkem: „Týhle plechovky jsou úplně na nic!“

Pobaveně odpovídám: „Z praktického hlediska jistě, ale myslíš, že věc, která tě donutí se zamyslet nebo tě rozesměje, je na nic?“

Upřeně na mě hledí přimhouřenýma očima, jako by mě skenoval. Na poslední chvíli spolkne odpověď a obrátí svou pozornost ke staré plechovce fazolí Heinz, opatřené Obamovým sloganem: „Yes, we can!“*

Rozzáří se: „To je dobrý!“

Usmívám se na něho.

„Chceš, abych ti pověděl o svém obchodu něco víc?“ nabízím.

„Ne, díky, jen se koukám.“

Rychle mine palindromickou lampu s krátkým nápisem NES SEN na podstavci, který lze číst odpředu i odzadu, a zastaví se před přesýpacími hodinami:

„A tohle?“

„To je tok času. Koukni, dvě řady po dvanácti přesýpacích hodinách, v každých se písek sype hodinu. Máš hned představu, kolik je hodin. A taky je to krásný

---

* Anglické „can“ se používá jak ve významu „moci, umět“, tak „plechovka, konzerva“. (Pozn. autorky)

předmět, který ti pomůže vnímat hodnotu uplynulého času.“

„To není špatný.“

Hodiny se mu líbí.

„Kolik to stojí?“

„Osmdesát devět eur.“

„Ach tak.“ Vrací hodiny zpět na policičku.

Zrak mu padne na černý rám pověšený na zdi.

Uvnitř není... nic. Zamračí se a tázavě se na mě obrátí.

„To nechápu! Nic tam není?“

„Přesně tak,“ usměji se. „To, co tam vidíš, je ‚nic‘. Ber to jako konceptuální umění, které tě chce přesvědčit o užitečnosti ‚ničeho‘. Rám je prázdný. Je to metafora, způsob, jak sdělit, že je dobré nechat si v životě místo pro ‚nic‘ bez snahy ho něčím zaplnit. Čas pro sny, čas pro život... čas pro nic. Jen si tak sednout a cítit se naživu. Přítomnost v současnosti. Představ si hudební partituru bez pomlk, bez pauz – byla by to nesnesitelná kakofonie! Kolik lidí dnes vyplňuje svůj život aktivitou, shonem, úsilím všechno stihnout za každou cenu? Všechno se děje hrozně rychle – honíme čas, rádi bychom si dali načas, jako bychom brali úvěr bez schopnosti ho splácet. Čas se dá poslouchat jako ticho. Dostane tvar, jen když se na něj soustředíme. Jinak vám proklouzne mezi prsty.“

Šibalsky dodávám: „Možná tam nic není, ale mění to... všechno!“

Vidím, že to chápe, a těší mě to. Chystá se něco říct, ale zazvoní mu telefon. Horečně ho hledá po kapsách a mezi zuby drtí nadávky. Očividně ho někdo čeká. Prohlídku obchodu nedokončí. Škoda, ještě neobjevil

mé nejlepší kousky. Možná jindy. Sleduji ho, jak odchází. Jsem dojatý, že tenhle teenager pochopil podstatu mého obchodu. A pokud jde o SpiderTrick, který mu vklouzl do kapsy, budu předstírat, že jsem to přehlédl.